

Pinchuk Y. Contents and methods of development of productive activity types in preschool children with severe speech disorders

The article describes the peculiarities of the development of mental processes in children with severe speech disorders (SSD), that influence the absorption of knowledge and skills of productive activities. The article is highlighted difficulties in acquiring of skills of different productive activities in children with general underdevelopment of speech and stuttering.

The article considers tasks, the content of teaching and upbringing of the artistic and constructive types of activities of preschoolers and approaches to the planning of classes taking into account speech, sensory, motor and other difficulties of children with speech disorders. It also considers main correctional tasks of classes on productive activities in logopedic groups, and ways of their solution.

The article represents verbal, visual and practical methods and techniques that contribute to solving of educational and correctional tasks of artistic and constructive activities of preschoolers. It contains an exemplary structure of the class on development of productive activities.

Key words: productive activities of the preschool child with speech disorders, mental development of the child with speech disorders, development of speech of children with SSD.

Стаття надійшла до редакції 30.10.2017 р.

Статтю прийнято до друку 10.11.2017 р.

Рецензент: д.п.н., проф. Шеремет М. К.

УДК [372: 364. 043.3] (342)

Рибченко Л.К.

ЗАСТОСУВАННЯ КОРЕКЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РОБОТІ З ДІТЬМИ ІЗ АУТИЗМОМ

Стаття присвячена вирішенню питань формування психологічних та педагогічних передумов корекційної роботи з аутичними дітьми. Зазначено, що корекційна робота з аутичною дитиною має відбуватися на всіх її вікових етапах та у сферах її життя. Виокремлено організацію освітнього простору та критерії ефективності інклюзивного навчання. Індивідуальний підхід корекційних педагогів, стимулює пізнавальну активність, сприяє розвитку в учнів ґрунтовних знань, умінь і навичок. Запропоновано моделі включення дітей з аутизмом в загальноосвітній простір школи.

Розкрито важливість створення педагогічних умов корекційної роботи для інклюзивної форми освіти аутичних дітей. Визначено основні труднощі включення учнів такої нозології до загальноосвітніх класів. Запропоновано етапи корекційної роботи з аутичними дітьми з запропонованими психолого-педагогічними умовами. Дітям із аутизмом необхідно допомогти сформуванню стратегій навчання, самостійно аналізувати та планувати свою навчальну діяльність, беручи до уваги характер когнітивних процесів.

Ключові слова: аутичні діти, педагогічні умови, індивідуальний освітній маршрут, корекційна робота, психолого-педагогічний супровід, кооперативне навчання, когнітивні стратегії, технології.

Дитячий аутизм в даний час розглядається як особливий тип порушення психічного розвитку. У дітей з аутизмом порушений розвиток засобів комунікації та соціальних навичок. Спільними для них є афективні проблеми і труднощі встановлення активних взаємин з соціальним оточенням, які визначають їх установки на збереження сталості в навколишньому і стереотипність власної поведінки. У зв'язку з цим в даний час, все частіше говорять не про аутизм як такому, а про розлади аутистичного спектру.

Основними особливостями таких дітей, які перешкоджають їх навчання в інклюзивну класі загальноосвітньої школи є:

- труднощі організації власної діяльності та поведінки, зокрема продуктивної навчальної діяльності;
- виражена нерівномірність і специфіка розвитку психічних функцій;
- специфіка і недостатність розвитку пізнавальної діяльності в цілому;
- виражені труднощі соціально-емоційної взаємодії;
- потреби в спеціальній організації освітнього простору;
- необхідність використання спеціальних прийомів і методів при їх навчанні [1, с. 145].

Практичний досвід навчання дітей з розладами аутистичного спектру показує, що для цієї категорії дітей повинні бути розроблені і впроваджені різні моделі навчання. Навчання на дому, в тому числі і дистанційне, не відповідає потребам дитини з аутизмом, оскільки створює дефіцит соціальних контактів. Найбільш перспективною формою навчання для дитини з аутизмом є поступова, індивідуально дозована інтеграція в групу дітей з відсутністю або меншою виразністю проблем комунікації. У зв'язку з цим виникає необхідність розробки відповідних умов і організаційних форм інтеграції дитини з аутизмом в загальноосвітнє середовище.

Можна запропонувати три моделі включення дітей з аутизмом в загальноосвітній простір школи. У першому варіанті можна говорити про інклюзію, дитина з аутизмом включається в загальноосвітній клас і навчається в ньому при супроводі фахівця тьютора. Такий варіант включення можливий для дітей, які мають досвід фронтального навчання, і які опанували програмовий матеріал початкової школи з предметів основного циклу в повному обсязі, і не мають грубих поведінкових порушень.

Другий варіант передбачає створення умов індивідуального навчання дитини за програмою загальноосвітньої школи, наявність всього комплексу психолого-педагогічного супроводу дитини та її включення на фронтальні заняття з класом на предмети неосновного циклу, класні години, на заняття в рамках додаткової освіти разом з іншими учнями класу.

Третій варіант передбачає створення спеціального класу, що складається з шести дітей з різними розладами аутистичного спектру (клас для дітей зі складною структурою дефекту) приблизно одного віку. У такому класі обов'язково працює асистент педагога – тьютор [3, с. 139]. У цьому випадку повинні бути створити спеціальні методичні, організаційні та змістовні умови, необхідні для адаптації дітей з аутистичними розладами в школі. Розглянемо умови навчання дітей з аутизмом:

1. Наявність фахівців психолого-педагогічного супроводу: педагог-дефектолог, педагог-психолог, вчитель-логопед, тьютор, соціальний педагог, педагоги додаткової освіти.
2. Матеріально-технічна база: технічні засоби навчання, спеціальні дидактичні матеріали, підручники, робочі зошити, що відповідають основним освітнім потребам дитини.
3. Створення переліку наказів по освітній установі, що визначають і забезпечують порядок навчання дітей з аутизмом в даному навчальному закладі.
4. Взаємодія вчителів, тьютора, адміністрації, фахівців супроводу в рамках командного підходу.
5. Організація діяльності психолого-медико-педагогічного консилиуму в освітньому закладі [3, с. 143].

У психологічному дослідженні брали участь *шкільні установи* – навчально-реабілітаційний центр I-II ступенів «Довіра» м. Львів; спеціальна школа-інтернат № 26 Київ; Клеванська спеціальна школа-інтернат; Рівенська обл. Криворізький багатопрофільний навчально-реабілітаційний центр «Натхнення» Дніпропетровської обласної ради; Полтавський навчально-реабілітаційний центр Полтавської обласної ради.

Таблиця 1.

Кількісні показники впровадження психолого-педагогічних умов в експериментальній та контрольній групі

Умови	Контрольна група	Експериментальна група
1. Наявність фахівців психолого-педагогічного супроводу	18,3%	22,5%
2. Матеріально-технічна база	16,4%	23,1%
3. Взаємодія педагогів, фахівців супроводу в рамках командного підходу	19,8	25,3
4. Організація діяльності педагогічного консилиуму в освітньому закладі	20,1	24,8

Згідно із результатами дослідження встановлено, що впровадження психолого-педагогічних умов у досліджуваних групах сприяє успішній психолого-педагогічній адаптації дітей з аутизмом.

Спостерігається тенденція до більшої ефективності впровадження психолого-педагогічних умов у експериментальній групі, в порівнянні із контрольною групою.

Психолого-медико-педагогічний консилиум - організаційна форма взаємодії всіх учасників психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу, в рамках якої відбувається розробка і планування психолого-педагогічного супроводу учня, визначених груп дітей (об'єднаних в групи дитячого садка, класи шкіл) і структурних підрозділів. Консилиум служить для створення цілісного, міжпрофесійного уявлення про окрему дитину або групу дітей, яке складається з професійних «бачень» корекційних педагогів, медичного працівника, і інших фахівців супроводу [4, с. 252]. На основі цілісного бачення проблеми учасники консилиуму розробляють загальну педагогічну стратегію роботи з дитиною або групою дітей, індивідуальний освітній план (індивідуальну програму розвитку) тобто власне стратегію супроводу.

Індивідуальний освітній маршрут дитини з аутизмом в освітньому закладі - це система конкретних спільних дій адміністрації, основних педагогів, міждисциплінарної команди фахівців супроводу освітнього закладу, батьків в процесі включення дитини в освітній процес, індивідуальний освітній план (індивідуальна програма розвитку) - документ, що відображає і закріплює цю систему на певний період, затверджений директором і підписаний батьками дитини.

Учасниками ПМПК, спільно з педагогами обговорюють і реалізують стратегію психолого-педагогічного супроводу, зокрема стосовно ведення документації, що супроводжує перебування дитини в освітній установі, відображає організацію і зміст освітньої, корекційно-розвиваючої роботи, динаміку «розвитку» дитини, ступінь її соціальної адаптації, психолого-педагогічний супровід батьків учнів (вихованців), інші напрямки роботи кожного фахівця [4, с. 236].

Щоденник спостережень - щоденні записи, які як правило заповнює тьютор, який супроводжує дитину з аутизмом, але може вести і вчитель та інші фахівці. Форма щоденника спостережень може бути довільною, головне його завдання - відобразити стан і діяльність дитини протягом часу перебування в навчальному закладі (на групових та індивідуальних заняттях, уроках, під час режимних моментів і т.д.), найбільш ефективні форми взаємодії з дитиною, організації тієї чи іншої діяльності, реальні досягнення і труднощі [4, с. 235].

Матеріали щоденника спостереження можуть бути представлені на засіданнях ПМПК, запропоновані для ознайомлення батькам учня. Важливе завдання щоденника – показати батькам об'єктивну картину зміни станів дитини з аутизмом під час перебування в освітньому середовищі, її труднощі і досягнення для організації спільної допомоги і підтримки.

Щоденник психолого-педагогічного супроводу. У щоденник основні педагоги і фахівці супроводу заносять проблемні питання, які потребують колегіального вирішення всіма членами міждисциплінарної команди, яка супроводжує дитину з аутизмом і її сім'ю. Надалі ці питання обговорюються на ПМПК, інших зустрічах міждисциплінарної команди. Календарно-тематичне планування розробляється спільно основними педагогами, корекційними педагогами, вчителями-логопедами.

Складання єдиного календарно-тематичного планування допоможе так організувати освітню та корекційно розвиваючу роботу, щоб дитина з аутизмом не відчувала надмірного навантаження, освоюючи додатковий матеріал. Адаптована освітня програма – документ, що відображає загальну стратегію і конкретні кроки педагогічного колективу і батьків в організації підтримки дитині з аутизмом в процесі отримання нею освіти і в кінцевому підсумку, максимальної соціальної адаптації.

- Організація освітнього простору повинна відбуватись на певних засадах:
- освітній простір повинен бути добре знайомий дітям з аутизмом і не викликати острах;
- варіювання часу відпочинку;
- дотримання розкладу занять і правил поведінки;
- використання символічних знаків, символів;
- особлива система оцінки;
- адаптація навчального матеріалу [3, с. 150].

Інклюзивне навчання дитини з аутизмом доцільно реалізовувати в наступній послідовності: проведення скринінг-діагностики дітей, що надійшли в школу, аналіз соціальної ситуації розвитку дитини та її сім'ї; проведення індивідуального педагогічного вивчення дитини; вивчення документації і

первинне обстеження дітей з аутизмом, спрямування міської (обласної) ПМПК для проходження навчання в умовах інтегрованих класів; розробка індивідуальних програм, реалізація індивідуальних програм, робота з подолання труднощів у навчанні фахівцями психолого-медико-педагогічного супроводу, батьками і вчителями через зміну змісту навчання і вдосконалення методів і прийомів роботи для кожного учасника педагогічного процесу; включення батьків в роботу з опрацювання корекційно-педагогічного процесу і свого місця в ньому; відстеження результативності надання корекційно- педагогічної підтримки учням з різним рівнем психофізичного розвитку.

Можна виокремити критерії ефективності інклюзивного навчання:

- 1) успішність оволодіння освітньою програмою учнями з аутизмом;
- 2) відсутність пропусків занять учнями без поважних причин;
- 3) позитивна динаміка психосоматичного здоров'я і зниження захворюваності учнів, інтегрованих в середовище здорових розвиваються однолітків;
- 4) наявність у дітей з аутизмом друзів серед однокласників;
- 5) активну участь дітей у гуртках і секціях додаткової освіти;
- 6) участь батьків у процесі супроводу дітей з аутизмом в життя їх класу;
- 7) участь дітей в колективних видах дитячої діяльності в навчальний і позаурочний час [4, с. 138].

Слід зазначити, що при організації навчання дітей з аутизмом необхідною умовою є методичний супровід учасників інклюзивного процесу. А саме, обов'язкове навчання корекційних педагогів (проведення семінарів, консультування, методичний супровід діяльності фахівців ПМПК освітнього закладу, узгодження напрямів корекційної роботи вчителя-дефектолога та психолога поза школою з завданнями соціальної адаптації) та інших учасників педагогічного процесу.

Уроки, побудовані на особистісно орієнтованій взаємодії, дають змогу здійснити індивідуальний підхід, стимулюють пізнавальну активність, навчають школярів визначати шляхи здобуття ґрунтовних знань, умінь і навичок. Ця технологія допомагає враховувати в навчальному процесі такі відмінності учнів як: рівень підготовленості – через коригування темпу навчання та ступеня складності матеріалу; індивідуальні стилі навчання – через організацію численних видів діяльності, щоб учні мали змогу отримувати та опрацьовувати інформацію в різний спосіб і на різних рівнях; та інтереси – спираючись на схильність, зацікавлення та бажання самої дитини [5, с. 266].

Традиційне інтенсивне навчання застосовується в комбінації з будь-якими формами роботи (фронтальними, груповими, індивідуальними). Згідно з цим методом, корекційний педагог організовує навчання за чітко структурованою схемою, розбиває цей процес на маленькі кроки, контролює розуміння пройденого матеріалу, моделює застосування цільових умінь і навичок та забезпечує учням достатньо можливостей для самостійного їх відпрацювання під його керівництвом. Весь цей процес має систематичний та послідовний характер. Цей метод передбачає виконання вчителем шести методичних функцій, що лежать в основі ефективного навчання базових понять і навичок.

1. Актуалізація та перевірка раніше засвоєного матеріалу.
2. Презентація і демонстрація.
3. Керована практика.
4. Зворотний зв'язок і виправлення.
5. Самостійна практика (заповнення прогалін або розширення знань).
6. Часте повторення [5, с. 263].

Традиційне інтенсивне навчання має низку переваг в роботі за аутизмом, оскільки, докладні пояснення дають змогу дитині точно зрозуміти інформацію. Адже багато таких дітей стикаються з проблемами в навчанні тому, що не можуть запам'ятати інформацію. Впроваджуючи метод традиційного інтенсивного навчання, корекційний педагог залучає дітей до активної роботи з академічних матеріалом. Метод традиційного інтенсивного навчання забезпечує учням ширші можливості для активного залучення та відповіді на уроці. Важливо, щоб учні уміли формулювати та аналізувати власні ідеї. Досягненню цієї мети сприяє колективна діяльність у групах.

Навчальне спілкування на рівні «учень – учень» допомагає формувати навички вирішення проблем та вищі функції мислення. Також, працюючи в групі, кожна дитина отримує можливість діяти,

виконуючи поставлене навчальне завдання. Адже кожного разу, коли ми спонукаємо учня до певної дії (наприклад, узагальнити, проаналізувати, оцінити або зіставити інформацію), ми тим самим створюємо умови для активного навчання [5, с. 268]. Коли діти починають розуміти прийоми групової роботи та опановувати когнітивні навички, їхня навчальна діяльність стає дедалі ефективнішою та осмисленішою.

Участь у різних формах спільної діяльності дає учням змогу всебічно досліджувати, обговорювати питання й проблеми, висловлювати конструктивну критику, робити помилки, вчитися слухати думки інших, інтегрувати нові знання з попередніми та узагальнювати свої ідеї. Кооперативне навчання створює природні умови для інтеграції учнів з особливими потребами. Цей підхід сприяє налагодженню позитивних стосунків в учнівському колективі та допомагає виховувати в дітей почуття відповідальності та поваги до своїх однокласників.

Гнучкість кооперативного навчання пояснюється великою кількістю його форм і методів. Спонтанно організовані спеціальні групи дають змогу залучити всіх учнів до роботи з матеріалом, відповідати на запитання та виконувати ті чи інші навчальні дії.

Під поняттям «когнітивні стратегії» розуміють плани, дії, кроки та процеси, спрямовані на реалізацію будь-якого навчального завдання або вирішення проблеми. Для учнів сенс полягає в тому, щоб «навчитися вчитися» та регулювати власну навчальну діяльність. Поруч з тим, у когнітивному підході до освіти зміст навчальних планів і програм не втрачає свого значення, навпаки – він слугує засобом для вироблення стратегій пізнання, які полегшують інтерпретацію, організацію, відтворення й пригадування інформації [7, с. 88].

Корекційне навчання включає наступні завдання:

- корекція неадекватних методів виховання дитини з метою подолання її мікро соціальної занедбаності;
- допомогу дитині чи підлітку у вирішенні психотравмуючих ситуацій;
- формування продуктивних видів взаємовідносин дитини з оточуючими (в сім'ї, в класі);
- підвищення соціального статусу дитини в колективі;
- розвиток в дитини чи підлітка компетентності у питаннях нормативної поведінки;
- формування і стимуляція сенсорно-перцептивних, мнемічних і інтелектуальних процесів у дітей;
- розвиток і вдосконалення комунікативних функцій, емоційно-вольової регуляції поведінки;
- формування адекватних батьківських установок на соціально-психологічні проблеми дитини шляхом активного залучення батьків в психокорекційний процес [3, с. 161].

Вчителі інклюзивних класів враховують численні стратегії для підкріплення таких когнітивних процесів як організація, розуміння та запам'ятовування інформації. Для групової роботи зі складним академічним матеріалом слід використовувати таку послідовність базових кроків: 1) запитання вчителя для стимулювання мислення; 2) докладне пояснення навичок мислення та їх відпрацювання на практиці; 3) навчання учнів ставити запитання вищого рівня. На думку цих авторів, стратегії мислення – це прийоми, що «вчать думати», а головною метою є формування здатності учнів розширювати сферу застосування цих прийомів, щоб навчитися мислити.

Теорія кооперативного навчання значною мірою ґрунтується на вченні Л. Виготського, одного із засновників психології розвитку. Зокрема, це проілюстровано його положенням про те, що людське навчання має конкретну соціальну природу, і саме через цей процес діти інтегруються в інтелектуальне життя оточуючих. Характерною ознакою цього навчання є спільне оброблення інформації, яку мають засвоїти учні, та взаємний обмін думками в цьому процесі [2, с. 323].

Учасники груп повинні пояснити, як вони дійшли певного висновку або отримали ту чи іншу відповідь. Здатність організувати інформацію та ідеї – важлива складова мислення. Тому постійне використання у навчальному процесі графічних організаторів дає змогу дітям візуалізувати структуру явищ, організувати інформацію в межах різних предметів.

Дітям із аутизмом необхідно допомогти сформулювати стратегії навчання, самостійно аналізувати та планувати свою навчальну діяльність, беручи до уваги характер когнітивних процесів. Стратегії запам'ятовувати покращують засвоєння важливої інформації та допомагають довше утримувати її в пам'яті. Систематичне впровадження мнемонічних прийомів у навчанні веде до зростання академічної

успішності, покращення ставлень до навчання та створення позитивної атмосфери спілкування [4, с. 235]. У роботі з дітьми з особливими освітніми потребами широко використовується технологія «Створення ситуації успіху». В основі даної технології лежить особистісно-орієнтований підхід до процесу навчання та виховання. Ситуація успіху – це психічний стан задоволення наслідками фізичної або моральної напруги від виконання справи. Це цілеспрямоване організоване поєднання умов, за яких створюється можливість досягти значних результатів у навчальній діяльності.

Базовими завданнями педагога при запровадженні даної технології є: співтворчість, визнання самоцінності особистості, створення педагогічних ситуацій, заохочення, пошук, саморегуляція. Педагогічна технологія «Створення ситуації успіху» включає створення різноманітних прийомів, за допомогою яких розгортають роботу з різними категоріями учнів. Цінність та ефективність даної технології полягає у застосуванні педагогічних прийомів, таких як: «Емоційний сплеск», «Даю шанс», «Навмисна помилка», «Радість пізнання».

Проектна діяльність вчить учнів із особливими потребами допомагає долати труднощі, вчить працювати над собою, застосовувати знання для розв'язання проблем на практиці. Набуті в процесі реалізації проекту знання, вміння та навички не лише здобувають особливу міцність та усвідомлення, а й асоціативно пов'язані з отриманим задоволенням, що стає поштовхом до нового пошуку.

Метод піскової психотерапії найефективніше справляється із вимогами до створення безпечного комунікативного середовища для дитини з особливими освітніми потребами, оскільки спрямований на активізацію самозцілюючих функцій психіки, на екстеріоризацію несвідомого через використання символів та базових елементів. Пісочниця, будучи своєрідним «контейнером», що витримує усі позитивні і негативні афективні переживання дитини, впливає на формування відчуття безпеки і довіри на емоційному рівні [6, с. 45].

Спілкування у безпечних умовах характеризується зниженням напруги і тривоги, що дозволяє досягти більш стійких навиків психосоціальної адаптації. Зазначені ігрові прийоми використовуються психологами у роботі з дітьми із особливими освітніми потребами на етапах першого контакту, дозволяють стимулювати у дитини інтерес до подальшого спілкування і таким чином сприяють закріпленню позитивного досвіду взаємодії дитини і зовнішнього світу.

Портфоліо належить до найбільш наближеного до реального оцінювання, до індивідуалізованої оцінки, зорієнтованої не лише на процес оцінювання, а й на самооцінювання. Найголовніша перевага портфоліо, порівняно з традиційними технологіями оцінювання полягає в тому, що воно характеризує якість навчання різнобічно і багатовимірно, з різних позицій: оцінки мислительної діяльності учня, його міждисциплінарних умінь, умінь висувати проблему, вирішувати нестандартні завдання, знання навчальних предметів і опанування навичками, наполегливістю в досягненні результату [6, с. 43]. В інклюзивному класі портфоліо доповнює критерії оцінювання навчальних досягнень учнів та являє собою зібрання робіт учнів, які забезпечують бачення слабких та сильних сторін.

Корекційна робота з дітьми із аутизмом передбачає комплексний підхід різних фахівців. Розвиток дитини із аутизмом відбувається через поступове застосування різноманітних креативних технологій. Індивідуальний підхід корекційних педагогів, стимулює пізнавальну активність, сприяє розвитку в учнів ґрунтовних знань, умінь і навичок. Впровадження психолого-педагогічних умов у досліджуваних групах сприяє успішній психолого-педагогічній адаптації дітей з аутизмом. Спостерігається тенденція до більшої ефективності впровадження психолого-педагогічних умов у експериментальній групі, в порівнянні із контрольною групою.

Використана література

1. Баенская Е.Р. Помощь в воспитании ребенка с особенностями эмоционального развития, // Альманах Института коррекционной педагогики РАО. — 2000. — 255 с.
2. Выготский Л. С. Психология развития ребёнка / Л. С. Выготский. — М.: Изд. Смысл, изд. Эксмо, 2005. — 512 с.
3. Дмитриева Т.П. Инклюзивное образование. Выпуск 3. «Организация деятельности координатора по инклюзии в образовательном учреждении» — М.: «Центр “Школьная книга”», 2010. — 245 с.
4. Екжанова Е.А., Резникова Е.В. Основы интегрированного обучения: пособие для вузов. — М.: Дрофа, 2008. — 345 с.
5. Педагогічна майстерність : підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамушенко, І. Ф. Кривонос. — К., Вища школа, 2004. —

420 с.

6. Психологія творчості: навч. посіб. / О.К. Яковенко, Т.П. Старовойт. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харк. авіа. ін-т», 2016. – 52 с.

7. Развитие творческой активности школьников / под ред. А. М. Матюшкина. – М.: Педагогика, 1991. – 160 с.

References

1. Baenskaya E.R. Pomoshh` v vospuy`tany`y` rebenka s osobennostyamy` emotsy`onal'nogo razvy`ty`ya, // Al`manax Y`nsty`tuta korrekcy`onnoj pedagogy`ky` RAO. — 2000. – 255 s.

2. Vygotsky`j L. S. Psy`xology`ya razvy`ty`ya reb`enka / L. S. Vygotsky`j. – M.: Y`zd. Smysl, y`zd. Eksmo, 2005. – 512 s.

3. Dmy`try`eva T.P. Y`nklyuzu`vnoe obrazovany`e. Vypusk 3. «Organy`zacy`ya deyatel`nosty` koordynatora po y`nklyuzu`y` v obrazovatel`nom uchrezhdeny`y`» — M.: «Centr "Shkol`naya kny`ga"», 2010. – 245 s.

4. Ekzhanova E.A., Rezny`kova E.V. Osnovy y`ntegry`rovannogo obucheny`ya: posoby`e dlya vuzov. — M.: Drofa, 2008. – 345 s.

5. Pedagogichna majsternist` : pidruchny`k / I. A. Zyazyun, L. V. Kramushenko, I. F. Kry`vonos. – K., Vy`shha shkola, 2004. – 420 s.

6. Psy`xologiya tvorchosti: navch. posib. / O.K. Yakovenko, T.P. Starovojt. – X.: Nacz. aerokosm. un-t im. M.Ye.Zhukovs`kogo «Харк. авіа. ін-т», 2016. – 52 с.

7. Razvy`ty`e tvorcheskoy akty`vnosty` shkol`ny`kov / pod red. A. M. Matyushky`na. – M.: Pedagogy`ka, 1991. – 160 s.

Рыбченко Л.К. Применение коррекционных технологий в работе с детьми с аутизмом

Статья посвящена решению вопросов формирования психологических и педагогических предпосылок коррекционной работы с аутичными детьми. Отмечено, что коррекционная работа с аутичным ребенком должно происходить на всех ее возрастных этапах и в сферах ее жизни. Выделены организацию образовательного пространства и критерии эффективности инклюзивного обучения. Индивидуальный подход коррекционных педагогов, стимулирует познавательную активность, способствует развитию у учащихся глубоких знаний, умений и навыков. Предложены модели включения детей с аутизмом в общеобразовательной пространство школы.

Раскрыто важность создания педагогических условий коррекционной работы для инклюзивной формы образования аутичных детей. Определены основные трудности включения учащихся такой нозологии в общеобразовательных классов. Предложено этапы коррекционной работы с аутичными детьми с предложенными психолого-педагогическими условиями. Детям с аутизмом необходимо помочь сформировать стратегии обучения, самостоятельно анализировать и планировать свою учебную деятельность, принимая во внимание характер когнитивных процессов.

Ключевые слова: аутичные дети, педагогические условия, индивидуальный образовательный маршрут, коррекционная работа, психолого-педагогичний супроводження, кооперативне навчання, когнитивні стратегії, технології.

Rybchenko L. Application of correction technologies in work with children with autism

The article is devoted to the decision of questions of formation of psychological and pedagogical preconditions of correctional work with autistic children. It is noted that corrective work with an autistic child should take place at all its age stages and in the spheres of its life. Isolated the organization of educational space and criteria for the effectiveness of inclusive education. Individual approach of correctional teachers, stimulates cognitive activity, promotes the development of students' solid knowledge, skills and abilities. Models of the inclusion of children with autism in the general educational space of the school are offered.

The importance of creating pedagogical conditions for correctional work for the inclusive form of education of autistic children is revealed. The basic difficulties of inclusion of students of such a nosology to the general education classes are determined. Stages of corrective work with autistic children with offered psychological and pedagogical conditions are offered. Children with autism need to help form training strategies, independently analyze and plan their learning activities, taking into account the nature of cognitive processes.

Key words: autistic children, pedagogical conditions, individual educational route, correctional work, psychological and pedagogical support, cooperative learning, cognitive strategies, technologie.

Стаття надійшла до редакції 29.10.2017 р.

Статтю прийнято до друку 01.11.2017 р.

Рецензент: д.психол.н., проф. Шульженко Д.І.